

Notitie : Natuurtoets Die Denweide, Westervoort

Locatie : Die Denweide 3 te Westervoort
Datum : 16 juli 2014
Projectnummer : 211x07090
Opgesteld door : Reinoud Vermoolen

Voorliggend verslag is opgesteld ten behoeve van een bestemmingsplan voor de realisatie van een extra woning op het perceel Die Denweide 3 te Westervoort, opgesteld door BRO met projectnummer 211x07090.

Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan zal hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Flora- en faunawet (FF-wet). Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk en op provinciaal niveau in de Ruimtelijke Verordening Gelderland is vastgelegd.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijk significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde Natuurmonument) zijn vergunningsplichtig.

Provinciaal beleid

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS Natuur, EHS verweving en EHS verbindingzones) is ruimtelijk vastgelegd in de Ruimtelijke Verordening Gelderland. De EHS is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen de gebieden. Ook de beheergebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot de EHS. De feitelijke beleidsmatige gebieds-

bescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2', de bijlage 1 soorten van het besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (tezamen tabel 3) en met alle vogels. Van deze laatste groep is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarbij inventarisatie gewenst is. Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen.

Werkwijze natuurtoets

In de natuurtoets zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van LNV van september 2009.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 29 juni 2014 door een ecooloog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van de checklist Inschatting Vooronderzoek Vleermuizen (www.vleermuis.net). Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens, zoals provinciale natuurgegevens, algemene verspreidingsatlassen en enkele internetsites (www.waarneming.nl en www.telmee.nl). Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is ver-

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

volgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

Beschrijving van het plangebied

Ligging van het plangebied

Het plangebied ligt aan de oostzijde van de straat Die Denweide langs de oostrand van de bebouwde kom van Westervoort. De Amersfoortcoördinaten van het midden van de locatie zijn 190,2-416,7². De ligging van het plangebied is te zien in onderstaande afbeeldingen (figuur 1 en 2).

Figuur 1 en 2. Respectievelijk globale ligging (rode ster) en precieze begrenzing (rode omlijning) van het plangebied.

Huidige situatie

Het plangebied bestaat uit een grasperceel en een bosschage. Aan de westzijde grenst het plangebied aan Die Denweide. Aan de noordwestzijde en zuidzijde grenst het plangebied aan de tuinen van resp. nr 3 en nr. 5. Aan de noordoost- en oostzijde grenst het plangebied aan grasland. In de bosschage zijn meerdere hoog opgaande bomen aanwezig. Met name langs de randen is ondergroei aanwezig in de vorm van ruigtekruiden. Het grasland perceel wordt intensief beheerd (begrazing) en is middels omheining afgegrensd van de bosschage. Hier staat tevens een tweetal lichtmasten. Langs de zuidrand loopt een door ruigtekruiden overgroeide greppel waar tijdens het veldbezoek geen water in stond. Oppervlaktewater alsook verharding en bebouwing zijn niet aanwezig binnen het plangebied. Onderstaande afbeeldingen geven een impressie van het plangebied.

² De getallen staan respectievelijk voor de x-coördinaat en de y-coördinaat van de linkerbenedenhoek van het betreffende kilometervak.

Foto 1. Plangebied gezien vanaf zuidoostpunt

Foto 2. Bosschage gezien vanaf oostzijde

Foto 3. Hoog opgaande esdoorn binnen bosschage

Foto 4. Ondergroei rand van bosschage

Toekomstige (geplande) situatie

De gewenste ontwikkeling betreft de realisatie van een woning. In dit kader dient een gedeelte van de aanwezige vegetatie en bomen te worden verwijderd en gekapt ten behoeve van de inrit voor de nieuwe woning op de weg Die Denweide. Onderstaande afbeelding (figuur 3) geeft een indicatie van de mogelijke inrichtingen van de ontwikkeling.

Figuur 3. Mogelijke toekomstige inrichting van het plangebied.

Toetsing gebiedsbescherming

Wettelijke gebiedsbescherming

Het plangebied ligt buiten de invloedssfeer van door de Natuurbeschermingswet beschermde gebieden. Het dichtstbijzijnde wettelijk beschermde natuurgebied, het Natura 2000-gebied Rijn-takken, ligt op meer dan een kilometer van het plangebied. Gezien deze afstand en de beperkte omvang van de ontwikkeling hoeft in het plan geen rekening gehouden te worden met wettelijke gebiedsbescherming.

Planologische gebiedsbescherming

Het plangebied ligt geheel buiten de EHS zoals deze is vastgelegd in de Ruimte Verordening Gelderland. Door de ontwikkeling zullen geen wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS worden aangetast. In de planvorming voor het gebied hoeft geen rekening gehouden te worden met planologische bescherming van natuurwaarden.

Toetsing Flora- en faunawet

Vaatplanten

Het plangebied bestaat grotendeels uit intensief gebruikt en soortenarm grasland. In de greppel en bosschage, met name langs de randen, bevindt zich voedselrijke ruigte. Hierin zijn geen beschermde of bedreigde soorten planten aangetroffen tijdens het veldbezoek. Het voorkomen

van beschermde of bedreigde plantensoorten is op basis van het veldbezoek geheel uit te sluiten.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied vormt geschikt habitat voor enkele soorten grondgebonden zoogdieren van tabel 1 (veldmuis, mol, egel, konijn, etc.) welke van het plangebied gebruik kunnen maken.

Tijdens het veldbezoek zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van zwaardere beschermde soorten die bekend zijn uit de omgeving zoals steenmarter (tabel 2). Het plangebied kan wel onderdeel uitmaken van het leefgebied (foerageergebied) van deze soort.

Effectenbeoordeling

Voor de genoemde soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en Faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. In het kader van de algemene zorgplicht is het echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. In het kader van de algemene zorgplicht zijn geen specifieke maatregelen nodig.

In de toekomstige situatie blijft binnen het plangebied en directe omgeving voldoende foerageergebied voor steenmarter beschikbaar. Negatieve effecten voor steenmarter worden uitgesloten.

Vleermuizen

Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van enkele soorten vleermuizen waaronder boombewonende vleermuissoorten als rosse vleermuis en gebouwbewonende vleermuissoorten als gewone dwergvleermuis. Alle inheemse vleermuissoorten zijn zwaar beschermd (tabel 3).

Binnen het plangebied zijn geen potentiële verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen aanwezig vanwege het ontbreken van bebouwing. Een potentiële verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen in een van de grotere bomen (esdoorn) in de zuidwesthoek van het plangebied is echter niet uitgesloten. Tijdens het veldbezoek is hierin een voor vleermuizen geschikte holte aangetroffen. Met de bosschage vormt het plangebied tevens geschikt foerageergebied voor vleermuizen. De bomen langs Die Denweide kunnen eveneens onderdeel uitmaken van een voor vleermuizen belangrijke vliegroute, aangezien aan weerszijden van de weg bomenrijen staan die een lijnvormige doorgaande verbinding vormen.

Effectenbeoordeling

Indien blijkt dat de esdoorn in de zuidwesthoek van het plangebied gekapt moet worden ten behoeve van de toekomstige inrichting, is nader onderzoek naar vaste verblijfplaatsen noodzakelijk. Nader onderzoek naar vliegroutes zal eveneens nodig zijn indien meerdere bomen naast elkaar in de rij langs Die Denweide dienen te worden gekapt. Als de esdoorn in de zuidwesthoek van het plangebied behouden wordt, zijn negatieve effecten op vaste verblijfplaatsen van vleermuizen uitgesloten. Door de bomen langs Die Denweide zoveel mogelijk te sparen bij de realisatie van de inrit voor de woning en de onderbreking in de bomenrij daarbij zo beperkt mogelijk te houden (zodanig dat de kronen van de overblijvende bomen elkaar nog bijna raken), worden eventuele vliegroutes van vleermuizen niet onderbroken. Negatieve effecten voor

vleermuizen zijn dan uitgesloten. Naar verwachting zal in de toekomstige situatie voldoende geschikt foerageergebied aanwezig blijven binnen het plangebied en directe omgeving.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied diverse vogelsoorten waargenomen, waaronder merel, tjiftjaf, winterkoning, spreeuw, sperwer en huismus. Verwacht wordt dat meerdere vogelsoorten tot broeden kunnen komen in de struiken, bomen en ruigtevegetatie binnen het plangebied.

Effectenbeoordeling

Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten is het nest, inclusief de functionele leefomgeving, jaarrond beschermd. Dit zijn o.a. een aantal roofvogelsoorten zoals sperwer en gebouwbewonende vogelsoorten zoals huismus.

Vaste verblijfplaatsen van sperwer, huismus en overige vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en worden op basis van het veldbezoek uitgesloten voor te komen binnen het plangebied. Het plangebied maakt wel deel uit van het functioneel leefgebied van huismus en sperwer. Met het verwijderen van vegetatie en de kap van een enkele boom ten behoeve van de inrit voor het perceel zal een verwaarloosbaar deel van het functionele leefgebied van huismus en sperwer verloren gaan. Negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van de lokale populaties van voornoemde soorten zijn niet aan de orde.

Ten slotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten') zoals spreeuw. De ontwikkeling zal geen negatief effect hebben op de gunstige staat van instandhouding voor deze soorten.

Voor de voorgenomen ontwikkeling zal vegetatie worden weggehaald. De nesten van vogelsoorten die hierin kunnen broeden zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in deze periode. Voor de meeste vogelsoorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Door het verwijderen van vegetatie en vergraven van grond buiten deze broedperiode uit te voeren, wordt het risico op verstoring van broedsels sterk verminderd. Inspectie voor aanvang van de werkzaamheden op aanwezige legsels of nestjongen zal verstoring sterk verminderen.

De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Indien op een locatie geen broedende of nesttelende vogels aanwezig zijn, mag de aanwezige vegetatie ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

Vissen, amfibieën en reptielen

Binnen het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. De aanwezigheid van vissen en van voortplantingsplaatsen van amfibieën binnen het plangebied kan dan ook worden uitgesloten.

In de vegetatie binnen het plangebied kunnen incidenteel (zwervende) exemplaren voorkomen van algemeen voorkomende amfibieën als gewone pad en bruine kikker (tabel 1). Strenger beschermde soorten amfibieën worden niet verwacht voor te komen binnen het plangebied op basis van de afwezigheid van voor deze soorten geschikte wateren in de omgeving.

Het voorkomen van reptielen in de omgeving van het plangebied is niet bekend en wordt op voorhand uitgesloten binnen het plangebied.

Effectenbeoordeling

Voor soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en Faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. In het kader van de algemene zorgplicht is het echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. In het kader van de algemene zorgplicht zijn geen specifieke maatregelen nodig.

Beschermde ongewervelde diersoorten

Voor beschermde ongewervelde soorten heeft het plangebied weinig waarde door het ontbreken van geschikt habitat. Het voorkomen van strenger beschermde ongewervelde soorten (tabel 2 en 3) is met voldoende zekerheid uit te sluiten omdat dergelijke soorten zeer specifieke eisen aan hun leefomgeving stellen.

Conclusie en aanbevelingen

- Het plangebied vormt geschikt habitat voor enkele soorten grondgebonden zoogdieren van tabel 1 (veldmuis, mol, egel, konijn, etc.). Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en Faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen.
- Het plangebied kan onderdeel uitmaken van het foerageergebied voor steenmarter (tabel 2). In de toekomstige situatie blijft binnen het plangebied en directe omgeving voldoende foerageergebied voor steenmarter beschikbaar. Negatieve effecten voor steenmarter worden uitgesloten.
- Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor vleermuizen. Een esdoorn in de zuidwesthoek van het plangebied is potentieel geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Met behoud van deze boom zijn negatieve effecten op vaste verblijfplaatsen van vleermuizen uitgesloten. Daarnaast vormt het plangebied geschikt foerageergebied en een potentiële vliegroute voor vleermuizen. Naar verwachting zal in de toekomstige situatie voldoende geschikt foerageergebied aanwezig blijven binnen het plangebied en in de directe omgeving. Door de bomen langs Die Denweide zoveel mogelijk te sparen bij de realisatie van de inrit en de onderbreking in de bomenrij zodanig te beperken dat de kronen van de overblijvende bomen elkaar nog bijna raken, worden eventuele vliegroutes van vleermuizen niet onderbroken. Negatieve effecten voor vleermuizen zijn dan uitgesloten. Indien blijkt dat de esdoorn in de zuidwesthoek van het plangebied gekapt moet worden ten behoeve van de toekomstige inrichting, is nader onderzoek (naar vaste verblijfplaatsen) noodzakelijk. Dit geldt eveneens indien meerdere bomen naast elkaar in de rij langs Die Denweide gekapt moeten worden (nader onderzoek naar vliegroutes).

- Het plangebied maakt onderdeel uit van het functioneel leefgebied van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten waaronder huismus en sperwer. Met het verwijderen van vegetatie en de kap van een enkele boom ten behoeve van de inrit zal een verwaarloosbaar deel van het functionele leefgebied van huismus en sperwer verloren gaan. Negatieve effecten op de gunstige staat van de (lokale) populaties van deze soorten zijn niet aan de orde.
- Binnen het plangebied zijn broedende vogels te verwachten, met name in de bosschage. Over het algemeen zijn nesten van de meeste soorten vogels uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in deze periode. Door de werkzaamheden buiten de broedperiode (half maart- half juli) uit te voeren, wordt het risico op overtreding van de Flora- en Faunawet voor deze vogelsoorten sterk verminderd. Indien werkzaamheden tijdens het broedseizoen plaatsvinden, dienen de uitvoeringslocaties vooraf en tijdens de werkzaamheden ongeschikt gemaakt te zijn voor broedende vogels. Dit kan door het kort maaien en houden van de aanwezige vegetatie voorafgaand en tijdens het broedseizoen.
- Binnen het plangebied zijn geen zwaarder beschermde soorten planten, zoogdieren, vissen, reptielen en overige ongewervelden (zoals bijv. zeldzame dagvlinders en libellen) te verwachten. Voor aanwezige algemeen voorkomende soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en Faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. Negatieve effecten voor deze soortgroepen zijn op voorhand uitgesloten met inachtneming van de zorgplicht.
- In het kader van de algemene zorgplicht is het noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Er zijn echter geen specifieke maatregelen nodig voor planten, zoogdieren, vissen, amfibieën en overige ongewervelden.